

Т.В. Іванова, к.е.н., доц.
К.В. Петренко, к.е.н., доц.
Н.Є. Скоробогатова, к.е.н., доц.

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Вплив економічних вчень на формування та розвиток митної справи та бухгалтерського обліку міжнародних операцій

У статті здійснено глибокий аналіз впливу різних економічних теорій на еволюцію митної політики та міжнародного обліку. Подано систематизований огляд основних економічних концепцій, таких як меркантилізм, класична школа політичної економії, неокласична та сучасні теорії, в контексті їхнього впливу на практичні аспекти митної справи та бухгалтерського обліку міжнародних операцій. Дослідження розкриває не лише концептуальні основи економічних теорій, а й їх практичне застосування в сфері митної політики та обліку. Аналізується вплив цих теорій на формування митних тарифів, міжнародні торговельні відносини, а також на практики обліку міжнародних операцій у різні історичні періоди. Огляд статті допоможе як студентам та дослідникам, що вивчають економічні науки, так і фахівцям у сфері міжнародного бізнесу розширити свої знання та зрозуміти важливість теоретичних підходів у практичному використанні. Враховуючи розмаїття поглядів та концепцій, висвітлених у статті, є можливість отримати об'єктивне уявлення про еволюцію митної справи та бухгалтерського обліку у міжнародному контексті та зрозуміти їхній потенційний вплив на економічний розвиток країни.

Ключові слова: економічні вчення; митна справа; міжнародна економіка; інтеграція; бухгалтерський облік міжнародних операцій.

Актуальність теми. Глобалізація економіки, митна справа та облік міжнародних операцій є тісно пов'язаними і взаємозалежними явищами, які впливають на розвиток економічної науки в сучасному світі. З одного боку, глобалізація створює унікальні виклики і можливості для розвитку економічної науки, що прискорює обмін інформацією, технологіями та капіталом між країнами, а також сприяє зростанню світової економіки та інтеграції національних ринків. З іншого боку, глобалізація створює нові проблеми, такі як зростання конкуренції, нестабільність фінансових ринків та збільшення потенційного ризику для економік країн.

В свою чергу облік міжнародних операцій є важливою складовою реакції на ці виклики. Сучасні системи обліку мають враховувати складність міжнародних операцій, включаючи різницю вартості валют, податкові та митні норми різних країн, а також специфіку міжнародних стандартів фінансової звітності. Розвиток економічних вчень у цьому контексті включає вивчення вже існуючих теорій та методик їх вдосконалення щодо відповідності вимогам міжнародного бізнесу та регуляторних організацій. Зростання міжнародної торгівлі вимагає ефективного митного контролю, а також розробки митних політик, які б підтримували конкурентоспроможність національних економік. Розвиток економічної науки в цьому аспекті означає дослідження міжнародних торговельних відносин, вивчення впливу митних тарифів та торговельних угод на економіку країн, а також аналіз методів оптимізації митних процедур для забезпечення швидкого та ефективного руху товарів через кордони.

Отже, глобалізація, облік міжнародних операцій та митна справа впливають на розвиток економічної науки, роблячи її більш міждисциплінарною та спрямованою на розв'язання актуальних проблем сучасного світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спираються автори. Наукові дослідження українських та закордонних вчених сприяли формуванню нових підходів до розуміння процесів зовнішньоекономічної діяльності підприємств, їх обліку та контролю. Ці дослідження дозволили продемонструвати, що успішність впровадження митної політики держави напряму залежить від рівня розвитку митних органів, а також від характеру та розмаїття методів, які вони використовують у своїй роботі.

Для забезпечення економічної безпеки країни необхідно враховувати історичні аспекти формування передумов та особливостей розвитку [8]. Розвиток уявлень про митну справу та економічну політику висвітлено в наукових працях ряду вчених, зокрема І.В. Несторишена, І.Г. Бережнюка, А.І. Брендака [12], Н.Резніка, Т.Боровик [14], І.М. Квеліашвілі, Т.С. Тоцької [9] та інших. У їхніх працях зроблено узагальнення, надано визначення та дефініції, що дозволило з'ясувати питання щодо місця митної

політики в системі єдиної загальнодержавної політики. Також було проаналізовано роль та значення митних органів у інституціональному механізмі формування та реалізації митної політики.

Інші вчені зробили вклад у розвиток теорій та практик обліку зовнішньоекономічної діяльності. Так Г.Кірейцев [10], І.В. Замула та О.В. Шавурська [7] досліджували вплив економічної теорії на розвиток національних систем бухгалтерського обліку. Тоді як Н.М. Малюга [11] звертала увагу на проблему взаємозв'язку економічних теорій та методології бухгалтерського обліку, досліджуючи її через призму еволюції категорій вартості та прибутку. Гик В.В. [5] запропонував інституційну модель бухгалтерського обліку, в якій визначено проблеми, фактори, користувачів, принципи і ризики, використовуючи положення інституційної теорії. У свою чергу І.В. Жиглей та В.І. Козир [6] досліджували питання виявлення можливостей технології блокчейн у процесі обліково-аналітичного забезпечення відповідального управління ланцюгами постачання.

Незважаючи на існуючі дослідження, що висвітлюють питання міжпредметних зв'язків, проблема формування складових елементів обліку та формування митної політики залежить від домінуючих економічних теорій у конкретний історичний період та залишається недостатньо дослідженою.

Метою статті є визначення ступеня впливу економічних теорій на формування та розвиток митної справи й бухгалтерського обліку міжнародних операцій.

Викладення основного матеріалу. Економічні вчення, такі як теорія міжнародної торгівлі, макроекономіка та фінанси, надають аналітичний інструментарій для розуміння глобальних економічних тенденцій та взаємозв'язків між країнами. Наприклад, теорія компаративних переваг вказує на те, що кожна країна має можливість зосередитися на виробництві тих товарів, виробництво яких для неї найбільш вигідне, що сприяє розвитку міжнародної торгівлі. Це, в свою чергу, стимулює міжнародну торгівлю та зростання обсягів перетину товарів і послуг через митниці, що робить митну справу стратегічно важливою для забезпечення економічної безпеки країни.

З іншого боку, бухгалтерський облік міжнародних операцій стає все складнішим і вимагає вдосконалення та адаптації до нових вимог. Зміни в економіці, такі як глобалізація, впливають на розміщення виробництва та операційні моделі підприємств, що ставить перед бухгалтерськими службами завдання ефективного ведення обліку зовнішньоекономічних операцій, валютних різниць, податкового планування та відповідності міжнародним стандартам фінансової звітності.

Таким чином, розвиток економічних вчень визначає не лише теоретичні концепції, але й практичні методи інструментального забезпечення в управлінні митною справою та бухгалтерським обліком міжнародних операцій. Враховуючи постійні зміни в економічному середовищі, ця взаємодія важлива для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку.

Розвиток міжнародної діяльності в історичному аспекті може бути описаний через призму різних економічних теорій, які відображають еволюцію світової економіки та міжнародних відносин. На основі проведеного дослідження виділено ключові елементи економічних теорій, що характеризують розвиток міжнародної діяльності в історичному контексті:

1. Меркантилізм. Ця теорія була популярною у XVI–XVIII століттях. За меркантилістами, основна мета торгівлі полягала у збагаченні держави шляхом максимізації експорту та мінімізації імпорту. Це призвело до посилення міжнародних торговельних обмежень та заходів захисту від конкуренції. Засади митної політики в період меркантилізму визначалися основними економічними та політичними доктринами того часу. В цей період митна політика відігравала ключову роль у формуванні економіки країни та зміцненні влади держави. Деякі засади митної політики в період меркантилізму можна розкрити, враховуючи погляди відомих авторів. Наприклад, меркантилісти, такі як Томас Ман, Буле, Жан Боден та інші [1], підкреслювали важливість активної торговельної політики та застосування митних заходів для забезпечення економічних інтересів держави. Вони вважали, що збільшення експорту та зменшення імпорту сприятиме накопиченню благородних металів у державі та зміцненню її фінансової стабільності. У цьому контексті засадою митної політики було встановлення високих митних тарифів на імпортовані товари з метою стимулювання виробництва власних товарів та захисту внутрішнього ринку від зарубіжної конкуренції. Митний захист сприяв розвитку внутрішнього промислового виробництва та зміцненню економічної самодостатності держави. Отже, засади митної політики в період меркантилізму полягали у встановленні високих митних тарифів, активній торговельній політиці та застосуванні митних заходів для захисту економічних інтересів держави. Реалізація концепцій меркантилізму призвела до виникнення окремої професії рахівників, оскільки зростання багатства вимагало систематичного обліку. У результаті, в Німеччині з'явилася посада бухгалтера, якому доручалося вести облік, а в Італії вимагалось, щоб бухгалтери мали навички доброго письма та були чесними.

2. Класична школа політичної економії. Родоначальником цієї школи вважають В.Петті [4]. Хоча він не приділяв уваги до розвитку бухгалтерського обліку, його праці містять елементи обліку, такі як вимірювання вартості товарів за допомогою трудової теорії вартості. У своїх роботах В.Петті розглядав питання оподаткування та механізми збору податків. Він вважав, що оподаткування має бути розумним і

справедливим, щоб забезпечити фінансування державних потреб та підтримувати економічний розвиток. Петті В. також досліджував питання мита та зборів, особливо в контексті міжнародної торгівлі та зовнішньої торговельної політики. Він розумів важливість митних зборів для забезпечення доходів держави та регулювання зовнішньої торгівлі. В цілому класична школа політичної економії розвивалася у XVIII–XIX століттях. В цей же період розвивалася і фізіократія, яка сприяла розвитку методології бухгалтерського обліку. Представники цих вчень аргументували, що кожна країна повинна спеціалізуватися у виробництві тих товарів, де вона має компаративну перевагу, і обмінюватися ними з іншими країнами. Це сприяло розширенню міжнародної торгівлі та економічного зростання. Класики підтримували заходи митного захисту, такі як встановлення митних тарифів, щоб захистити вітчизняне виробництво від конкуренції з-за кордону. У той же час, вони підтримували ідею вільної торгівлі, вірячи, що вона сприятиме ефективному використанню ресурсів та підвищенню економічного добробуту. Класичні економісти підкреслювали важливість об'єктивного та прозорого обліку для правильного функціонування ринкової економіки. Облік допомагав у раціональному управлінні ресурсами та прийнятті ефективних економічних рішень. В XX столітті більша увага приділялася питанням макроекономіки, фіскальної політики, зайнятості, інфляції та функціонування ринків. У підсумку у першій половині XIX століття утворилася нова бухгалтерська школа.

3. Неокласична теорія виникла в другій половині XIX століття як відповідь на недоліки класичної школи. Одним із головних принципів неокласичної теорії є віра в ефективність ринку і відсутність необхідності в державному втручанні у економіку [2]. Ця теорія зосереджувалася на ідеї вільної конкуренції та ролі індивідуальних рішень у формуванні ринкових відносин. У рамках неокласичної теорії економіки, митна справа і бухгалтерський облік міжнародних операцій розглядалися з нової перспективи. Замість акценту на державному контролі та регулюванні, як це було у меркантилізмі, неокласичні економісти підкреслювали важливість вільної торгівлі і створення умов для сприяння міжнародної комерції. Одним з ключових аспектів неокласичної теорії є поняття компаративних переваг. Ця концепція показує, що країни можуть отримувати вигоди від міжнародної торгівлі, спеціалізуючись у виробництві тих товарів, виробництво яких є для них найбільш вигідним порівняно з іншими країнами. Такий підхід вплинув на формування митної політики, спрямованої на зниження митних бар'єрів та сприяння вільній торгівлі. У світлі неокласичної теорії, бухгалтерський облік міжнародних операцій також розглядається як інструмент для підтримки ефективності та прозорості в міжнародних відносинах. Застосування сучасних методів бухгалтерського обліку дозволяє підприємствам максимально ефективно управляти своїми міжнародними операціями та забезпечувати високий рівень фінансової звітності. Отже, неокласична теорія економіки вплинула на формування митної справи та бухгалтерського обліку міжнародних операцій, спрямовуючи їх на забезпечення вільної торгівлі, створення умов для розвитку міжнародної комерції та забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств.

4. Сучасні теорії міжнародної економіки. Виникли в реакції на зміни в глобальному економічному середовищі та розвиток нових технологій. До них належить теорія інтернаціоналізації виробництва, нова теорія міжнародної торгівлі, теорія рівноваги розвинених країн та країн, що розвиваються у світовій економіці тощо [3]. Ці теорії пояснюють нові реалії глобальних економічних відносин, такі як глобалізація, транснаціональні корпорації, міжнародні інвестиції та торгівля послугами. Наприклад, згідно з теорією глобалізації, міжнародна торгівля, інвестиції та рух капіталу стають все більш важливими для країн у контексті посилення економічного зростання та підвищення добробуту. Ця теорія враховує роль технологічних інновацій, комунікаційних засобів та інформаційних технологій у зближенні різних ринків та створенні нових можливостей для міжнародного співробітництва. У контексті сучасних теорій міжнародної економіки, митна справа та бухгалтерський облік міжнародних операцій відіграють ключову роль у забезпеченні прозорості, ефективності та стійкості міжнародних відносин. Застосування сучасних методів бухгалтерського обліку дозволяє підприємствам ефективно управляти ризиками та забезпечувати високий рівень фінансової звітності, що сприяє розвитку міжнародного бізнесу та співпраці між країнами. Таким чином, сучасні теорії міжнародної економіки спрямовані на забезпечення стабільності, розвитку та ефективності міжнародних економічних відносин. Вони враховують вплив глобалізації та технологічних інновацій на світову економіку та розвиток міжнародного бізнесу.

Таким чином, особливості соціально-економічного розвитку кожної історичної епохи визначалися основними парадигмами відповідної економічної школи та мали практичну реалізацію через зміни та норми законодавчої бази. На сьогодні варто підкреслити актуальність проблеми узгодження норм митного та облікового законодавства з урахуванням активізації міжнародної діяльності та зростанні обсягів зовнішньоекономічних операцій. Як свідчить аналіз статистичних даних зібраних Світовим банком, простежується чітка тенденція щодо зростання міжнародного товарообігу за останні десятиліття (рис. 1).

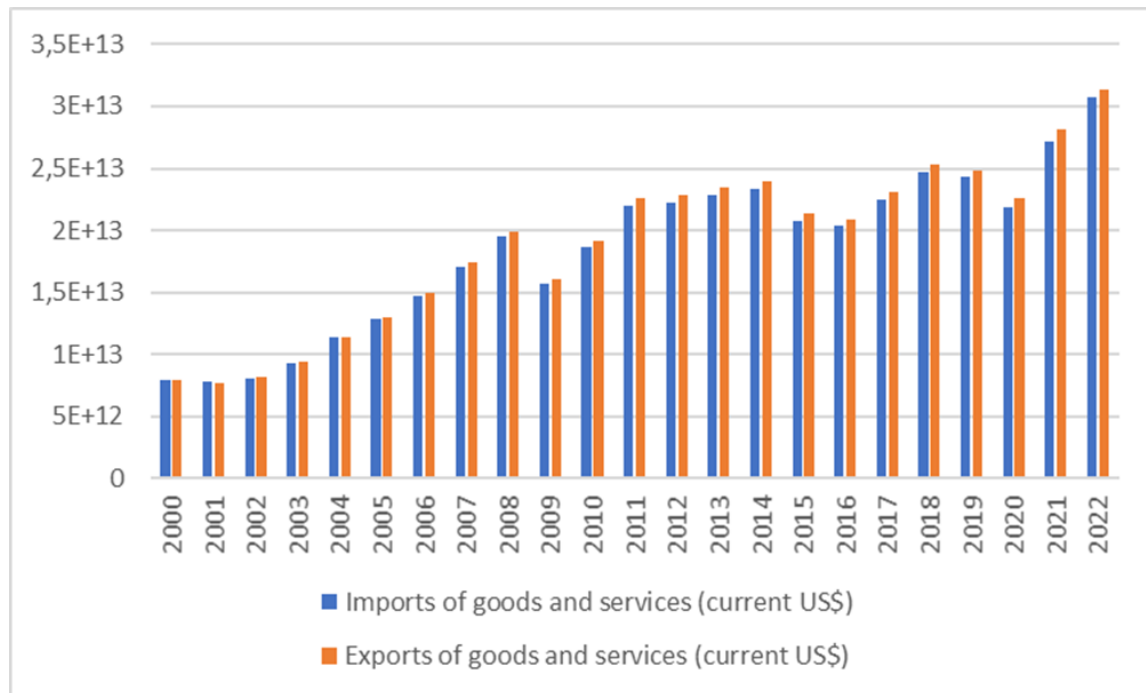


Рис. 1. Динаміка обсягів експорту та імпорту у світовому масштабі, 2000–2022 (побудовано за даними Світового банку [13])

Одночасно спостерігається тенденція щодо зростання обсягів податкових надходжень від зовнішньоекономічних операцій. Проте, як зазначає безліч експертів та фахівців з даного питання, виникає низка проблем, пов'язаних з неузгодженістю податкового, зокрема митного законодавства різних країн, а також облікових стандартів. Застосування національних стандартів обліку та звітності призводить до непорозуміння інвесторів та інших суб'єктів міжнародного ринку капіталу. Задля вирішення даної проблеми було розроблено Міжнародні стандарти обліку та звітності. Зокрема, компанії, що залучають зарубіжні інвестиції, активно займаються міжнародною діяльністю та становлять суспільний інтерес, мають вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність із застосуванням міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності. Таке вирішення даної проблеми значно спрощує порозуміння та рівень довіри між контрагентами з різних країн. Проте вважаємо, що потребує додаткової уваги врахування відмінностей національних та міжнародних облікових стандартів та вимог митного законодавства. З метою оптимізації рівня оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, підприємці шукають різні варіанти організації та документального супроводження зовнішньоторговельних операцій, не виключаючи участь офшорних зон. Вважаємо, що даний підхід наносить суттєві втрати національним бюджетам країн, у яких розташовані експортери та імпортери через недоотримання відповідних податкових надходжень. З даною метою пропонуємо застосування диференційованого підходу до оподаткування результатів діяльності підприємств, включаючи результати зовнішньоекономічних операцій з урахуванням оптимального механізму оподаткування. Ставки та розміри митних платежів мають стимулювати прозорий механізм оподаткування, спрямовуючи податкові надходження до відповідних національних бюджетів. Водночас запровадження міжнародних стандартів дозволить спростити комунікацію та рівень довіри між закордонними партнерами. Вважаємо доречним перехід на застосування міжнародних стандартів обліку та звітності не лише підприємства та організації, які вимушені це зробити відповідно до вимог законодавства, але й інші підприємства, що займаються зовнішньоекономічною діяльністю. Такий підхід сприятиме спрощенню комунікації та прозорості облікової інформації, а відповідно і довірі між закордонними партнерами.

Аналіз історичних підходів різних економічних шкіл свідчить про наявність невирішених питань щодо митного оформлення та обліку і звітування зовнішньоторговельних операцій. Ці економічні теорії відображають не лише розвиток міжнародної діяльності, а й зміну підходів до регулювання та управління світовою економікою протягом різних історичних періодів. Урахування світового досвіду та вимог митного оформлення й оподаткування в межах різних міжнародних об'єднань потребує детального дослідження з метою формування власної бази митного законодавства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті досліджено вплив економічних вчень на формування та розвиток митної справи та бухгалтерського обліку міжнародних операцій. Така

систематизація основних економічних теорій в контексті їх впливу на еволюцію митної політики та міжнародного обліку у різні історичні періоди сприяє кращому розумінню сутності цих процесів. Проведені дослідження сприятимуть розширенню розуміння впливу конкретних економічних теорій на формування правового та інституційного середовища митної справи та бухгалтерського обліку. Дослідження допоможуть також деталізувати практичні аспекти застосування різних теорій у сучасних умовах глобалізації та міжнародних торговельних відносинах.

Напрямок подальших досліджень може стати порівняльне дослідження економічних моделей розвитку митної справи та бухгалтерського обліку в різних країнах. Також у контексті сучасного розвитку дослідити вплив цифровізації та технологічних інновацій на процеси митного оформлення та обліку міжнародних операцій.

Практичне значення статті полягає у можливості використання її результатів для підвищення ефективності управління митною справою та міжнародним обліком у сучасних умовах. Розуміння впливу економічних теорій допоможе в ухваленні обґрунтованих стратегічних рішень та формуванні належного регуляторного середовища.

Список використаної літератури:

1. Chijioke O.C. Mercantilism in perspective: A historic review / O.C. Chijioke, A.Aloysius, D.O. Obi // *Global Economy Journal*. – 2021. – № 1. – P. 1–17.
2. Murrell P. Can Neoclassical Economics Underpin the Reform of Centrally Planned Economies / P.Murrell // *Journal of Economic Perspectives*. – 1991. – № 5. – P. 59–76.
3. Shi H. A New Theory of Industrialization / H.Shi, X.V. Yang // *Journal of Comparative Economics*. – 1995. – № 20. – P. 171–189.
4. Ullmer J.H. The Macroeconomic thought of Sir William Petty / J.H. Ullmer // *Journal of the History of Economic Thought*. – 2004. – № 26. – P. 401–413.
5. Гук В.В. Концептуальні основи інституційної теорії бухгалтерського обліку / В.В. Гук // *Accounting 21 and Finance*. – 2020. – № 4 (90) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://afj.org.ua/pdf/786-konceptualni-osnovi-instituciynoi-teorii-buhgalterskogo-obliku.pdf>.
6. Жиглей І.В. Обліково-аналітичне забезпечення відповідального управління ланцюгами постачання за умови використання технології блокчейн / І.В. Жиглей, В.І. Козыр // *Економіка, управління та адміністрування*. – 2023. – № 4 (106). – С. 60–68.
7. Замула І.В. Теоретичні передумови розвитку бухгалтерського обліку в гірничодобувних підприємствах під впливом концепції сталого розвитку / І.В. Замула, О.В. Шавурська // *Економіка, управління та адміністрування*. – 2023. – № 1 (103). – С. 88–98.
8. Іванова Т.В. Адаптивне управління інвестиційно-інноваційною безпекою економікою країни для забезпечення економічного зростання / Т.В. Іванова, К.В. Петренко, Н.С. Скоробогатова // *Теоретичні та прикладні питання економіки*. – 2022. – № 2 (45). – С. 109–119.
9. Квеляшвілі І.М. Упровадження актуальних концепцій управління митною справою європейських країни у національну практику / І.М. Квеляшвілі, Т.С. Тоцька // *Публічне управління у сфері державної безпеки та митної справи*. – 2021. – № 2 (29) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/2/14.pdf>.
10. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки : монографія / Г.Г. Кірейцев ; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 236 с.
11. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія / Н.М. Малюга. – Житомир : ЖДТУ, 2005. – 548 с.
12. Несторишен І.В. Система управління митними ризиками в контексті спрощення митних процедур / І.В. Несторишен, І.Г. Бережнюк, А.І. Брендак // *Modern Economics*. – 2020. – № 22 (2020). – С. 59–63.
13. World Bank Open Data : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://data.worldbank.org/>.
14. Резнік Н. Митна справа та митна політика держави / Н.Резнік, Т.Боровик // *Молодий вчений*. – 2022. – № 9 (109). – С. 162–165.

References:

1. Chijioke, O.C., Aloysius, A. and Obi, D.O. (2021), «Mercantilism in perspective: A historic review», *Global Economy Journal*, No. 1, pp. 1–17.
2. Murrell, P. (1991), «Can Neoclassical Economics Underpin the Reform of Centrally Planned Economies», *Journal of Economic Perspectives*, No. 5, pp. 59–76.
3. Shi, H., Yang, X.V. (1995), «A New Theory of Industrialization», *Journal of Comparative Economics*, No. 20, pp. 171–189.
4. Ullmer, J.H. (2004), «The Macroeconomic thought of Sir William Petty», *Journal of the History of Economic Thought*, No. 26, pp. 401–413.
5. Hyk, V.V. (2020), «Kontseptualni osnovy instytutsiinoi teorii bukhgalterskoho obliku», *Accounting 21 and Finance*, No. 4 (90), [Online], available at: <https://afj.org.ua/pdf/786-konceptualni-osnovi-instituciynoi-teorii-buhgalterskogo-obliku.pdf>
6. Zhyhlei, I.V. and Kozyr, V.I. (2023), «Oblikovo-analitychne zabezpechennia vidpovidalnoho upravlinnia lantsiuhamy postachannia za umovy vykorystannia tekhnolohii blokchein», *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, No. 4 (106), pp. 60–68.

7. Zamula, I.V. and Shavurska, O.V. (2023), «Teoretychni peredumovy rozvytku bukhhalterskoho obliku v hirnychodobuvnykh pidpriemstvakh pid vplyvom kontseptsii staloho rozvytku», *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, No. 1 (103), pp. 88–98.
8. Ivanova, T.V., Petrenko, K.V. and Skorobohatova, N.Ie. (2022), «Adaptyvne upravlinnia investytsiino-innovatsiinoiu bezpekoiu ekonomikoiu krainy dlia zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia», *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, No. 2 (45), pp. 109–119.
9. Kveliashvili, I.M. and Totska, T.S. (2021), «Uprovadzhennia aktualnykh kontseptsii upravlinnia mytnoiu spravoiu yevropeiskykh krainy u natsionalnu praktyku», *Publichne upravlinnia u sferi derzhavnoi bezpeky ta mytnoi spravoy*, No. 2 (29), [Online], available at: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/2/14.pdf>
10. Kireitsev, H.H. (2007), *Rozvytok bukhhalterskoho obliku: teoriia, profesii, mizhpredmetni zviazky*, monohrafiia, in Butynets, F.F. (ed.), ZhDTU, Zhytomyr, 236 p.
11. Maliuha, N.M. (2005), *Bukhhalterskyi oblik v Ukraini: teoriia y metodolohiia, perspektyvy rozvytku*, monohrafiia, ZhDTU, Zhytomyr, 548 p.
12. Nestoryshen, I.V., Berezhniuk, I.H. and Brendak, A.I. (2020), «Systema upravlinnia mytnymy ryzykamy v konteksti sproshchennia mytynykh protsedur», *Modern Economics*, No. 22, pp. 59–63.
13. World Bank Open Data, *ofitsiinyi sait*, [Online], available at: <https://data.worldbank.org/>
14. Reznik, N. and Borovyk, T. (2022), «Mytna sprava ta mytna polityka derzhavy», *Molodyi vchenyi*, No. 9 (109), pp. 162–165.

Іванова Тетяна Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

<https://orcid.org/0000-0001-9659-8681>.

Наукові інтереси:

- відповідальні інновації; міжнародна економіка;
- логістика.

Петренко Катерина Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

<https://orcid.org/0000-0002-2322-9030>.

Наукові інтереси:

- бізнес-планування та прогнозування;
- цифрова економіка;
- інформаційно-комунікаційні технології в економічних та управлінських процесах.

Скоробогатова Наталя Євгенівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

<https://orcid.org/0000-0002-2741-7629>.

Наукові інтереси:

- інноваційно-інвестиційний потенціал;
- формування інноваційної бізнес-екосистеми;
- сталий розвиток.

Ivanova T.V., Petrenko K.V., Skorobogatova N.Ye.

Influence of economic theories on the formation and development of customs affairs and accounting of international transactions

In the current conditions of globalisation of economic relations, it is important to study the impact of economic theories on the formation and development of customs and accounting of international transactions. Dynamic changes in the economic environment require constant analysis and evaluation of the impact of various economic concepts on the practical activities in the field of customs policy and accounting of international transactions. The article provides the in-depth analysis of the impact of various economic theories on the evolution of customs policy and international accounting. To achieve the goal of the article, the methods of system analysis, literature review and synthesis of scientific information were used. The paper provides a systematic review of the main economic concepts, such as mercantilism, the classical school of political economy, neoclassical and modern theories, in the context of their impact on the practical aspects of customs and accounting for international transactions. The results of the analysis indicate that economic theories have had a significant impact on the formation of customs tariffs, the development of international trade relations and the practice of accounting for international transactions in different historical periods. The study shows that different approaches of economic thought play a key role in determining international business strategies and shaping the economic policies of states. The article will help both students and researchers studying economic sciences and international business professionals to expand their knowledge and understand the importance of theoretical approaches in practical use. Taking into account the diversity of views and concepts covered in the article, it is possible to gain an objective view of the evolution of customs and accounting in the international context and understand their potential impact on the economic development of a country.

Keywords: economic concept; customs affairs; international economy; integration; accounting for international transactions.

Стаття надійшла до редакції 08.05.2024.